

дали имотитѣ си на раитѣ и се изселили, както е станало съ турцитѣ въ Пчелище, Кжпиново и Килифарево. Разбира се, имало българи въ Дебелецъ, които отъ ратаи постепенно и въ разни обстоятелства достигали да бждатъ стопани и собственици. Едни отъ тѣхъ разширявали даденитѣ имъ ниви съ обработване на бранища, други чрезъ добросъвестна служба на бейоветѣ, а трети чрезъ прекупуване и подаръци. Тѣй че покрай обикновенитѣ рай имало и рай собственици (вж. „Юбилейната книга“ стр. 238).

Възраждане на Дебелецъ.

Възраждането на Дебелецъ почва едновременно съ онова въ околнитѣ села — Присово, Пчелище, Церова Кория и т. н. Изворътъ на свѣтлината излизалъ отъ манастиритѣ „Св. Архангелъ“, отъ Килифарския, Плаковския и Кжпиновския манастири. Главната дата на събуждането е 1700 г. Въ това време българскитѣ кжщи били 80. Първи свещеници сж попъ *Хърватъ* въ Дебелецъ, който служилъ въ Присово (негови съвременници били попъ *Лесфтеръ* и попъ *Стоянъ* (1600 — 1670 г.) въ Пчелище; *Гаврилъ* и *Калиникъ* въ Кжпиновския манастиръ (1623 — 1762 г.), попъ *Антонъ* въ Миндя (около 1700 г.), попъ *Нейко* въ Плаково (1690 г.).

Една обща и бележита черта се провлича въ цѣлата котловина. Храмоветѣ на старобългарскитѣ църкви слабо се знаятъ. Когато станало нужда да се подновятъ съборенитѣ или изгоренитѣ църкви, храмоветѣ се промѣнявали по нѣкакво съгласие: Пъраата църква въ Присово била „Св. Димитъръ“, направили нова съ храмъ „Св. Богородица“; въ Пчелище църква „Св. Богородица“, въ Кжпиново — „Св. Богородица“, въ Плаково „Св. Богородица“, въ Килифарово „Св. Богородица“, въ Килифарския манастиръ „Св. Богородица“ и въ Дебелецъ новата църква „Св. Богородица“. Значи, отъ 10 въ 7 общини църквитѣ получили храмъ „Св. Богородица“. Изворътъ на това голѣмо почитание къмъ Божията Майка се намира въ царския Търновски манастиръ въ „Св. Гора“, посветенъ отъ царица Теодора на „Св. Богородица Пжтеводителка“. *Теодосий* (1348 — 1350 г.), като основалъ своя манастиръ надъ Килифарево, приелъ сжщото име, поради голѣмата вѣра, която добилъ отъ ученичеството си въ Търновския манастиръ „Св. Богородица“. Всички били убедени, че молитвитѣ къмъ Божията Майка имали най-голѣма сила предъ Христа.

Сведенията, изнесени въ „Юбилейната книга“, за духовния животъ на селянитѣ, за нравигѣ, обичаитѣ, говора, облѣклото и чертитѣ на лицата, отговарятъ на сжщитѣ въ другитѣ села изъ Котловината.